

F

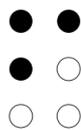
F (písmeno) - piate písmeno *latinskej abecedy*; vzniklo z gréckeho písmena *epsilon*; najčastejšie používané písmeno v mnohých jazykoch

<https://cs.wikipedia.org/wiki/F>

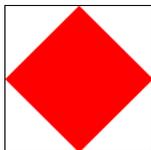
Písmeno F

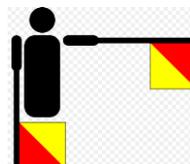
Morse

Braille

Námorná vlajka

Semafor

Prsty

Písmeno F s tancujúcimi putti (rytina z nemeckej knihy o geometrii a meraní, 1654)

Iniciála E s motívom tanca smrti (A.F. Butsch: Die Bücher-Ornamentik Der Renaissance, Vol I., 1878)

Ikona programovacieho jazyka Faktor

f. - skratka *fecit*

fabelum - staroegyptský vejár na vysokej žrdi; pozri *faraón*; *egyptské umenie*; *vejár*

Fabergé/faberže Carl Peter - (†1920); Beliana: ruský *zlatník a klenotník*; od 60.r. 19.st. pracoval pre cársky dvor a vysokú šľachtu; od 1885 oficiálny dodávateľ cárskeho dvora a neskôr dvorský klenotník; celoeurópsku a celosvetovú slávu získal na *Svetovej výstave v Paríži 1900*, kde získal zlatú medailu; známa je séria emailových *vel'konočných vajičok* zhotovených pre Alexandra III. A Mikuláša II. (tzv. cárske vajička); Fabergého práce z 80.-90.rokov vychádzajú zo secesného tvaroslovia; po r. 1900 sa priklonil ku geometrickému a funkcionalistickému názoru; okrem *emailov* pracoval s celou škálou materiálov (*zlato, striebro, polodrahokamy, drahokamy, krištál, perly*); kládol dôraz na vycibrenosť a funkčnosť výrobku; okrem šperkov jeho firma vyrábala ikony, hodiny, rezané gemy, puzdrá, interiérové a módné doplnky apod. Po revolúcii v Rusku podnik zlikvidoval a utiahol sa do exilu vo Švajčiarsku; pozri *R. Vivier*; pozri *vajce Faberger*

sv. **Fabián** - (†250); *mučeník, pápež*, ktorého pontifikát sa datuje do rokov 236-250; pochádzal z radu prostých kresťanov a nemal žiadne ambície byť zvolený za rímskeho biskupa; podľa legendy spísanej *Eusébiom z Cézarey* usadla v počas voľby na Fabiánovu hlavu holubica, čo bolo všeobecne prijaté ako Božie znamenie; ukázalo sa, že voľba bola dobrá, lebo sv. Fabián patril medzi najvýznamnejších pápežov ranej cirkvi; Fabián viedol cirkev 14 rokov a bol umučený počas prenasledovania kresťanov cisárom Deciom, ktorý vtedy nariadil, aby každý pred päťčlennou komisiou obetoval rímskym bohom; po ňom občan dostal tzv. „libellus“; tí, ktorí sa vzopreli, boli

zvyčajne umučení, skonfiškovali im majetok, prinajmenšom riskovali väzenie; pápež Fabián bol pravdepodobne sťatý; pozri *kresťanskí svätci*

<http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/8603932016/in/photostream/>

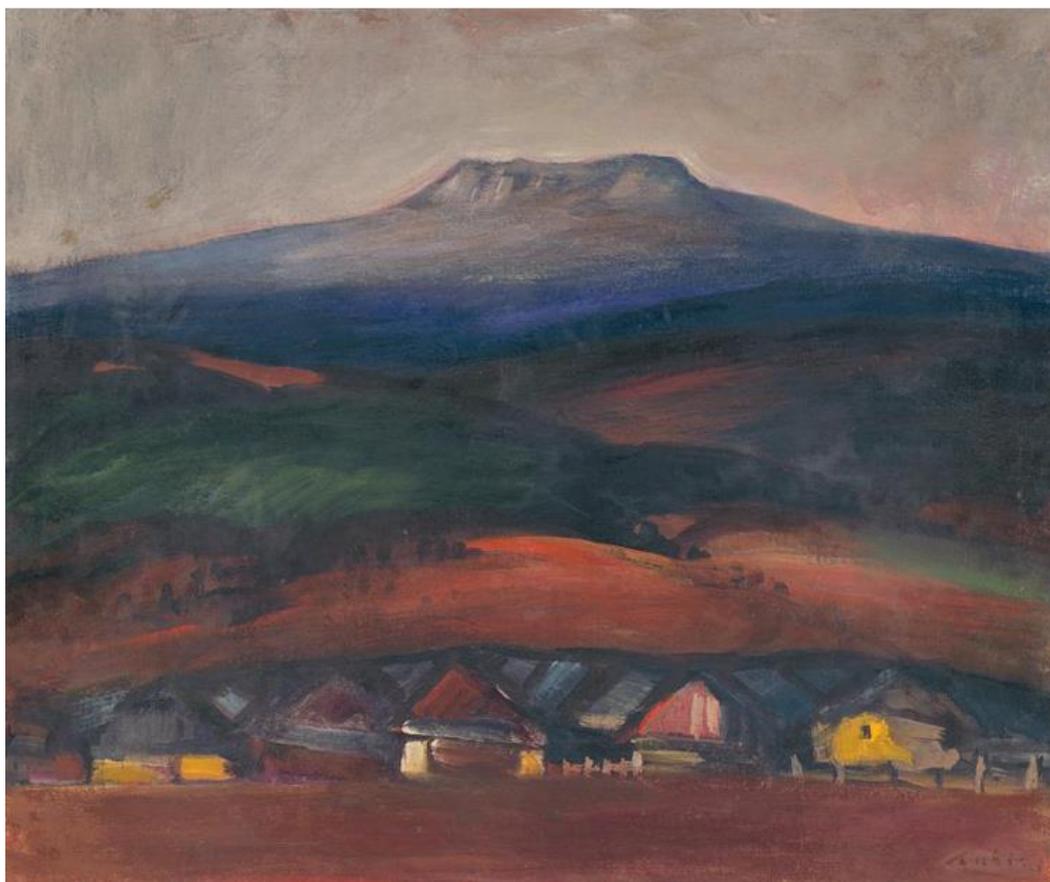

M. Ximénez: Sv. Jan Krstiteľ, Sv. Fabián a sv. Šebastián (ľavý panel triptychu, 1494)
G. di Paolo: Sv. Fabián a sv. Šebastián (pol. 15.st.)

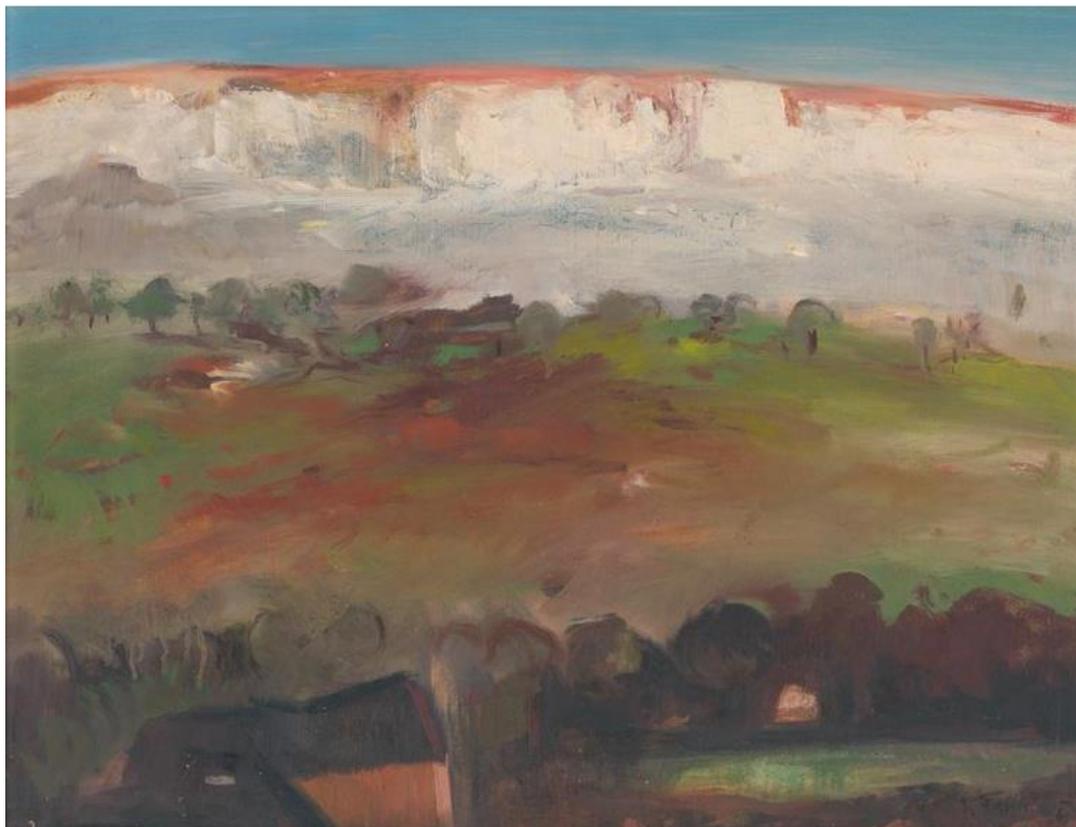
Fabini Jozef - (†1984); slovenský maliar a reštaurátor; navštevoval večerné kurzy na súkromnej grafickej škole *E. Króna* v Košiciach, súkromne sa vzdelával u *E. Halásza-Hradila* taktiež v Košiciach; navštevoval kurzy kreslenia a maľovania na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave, kde ich viedlo viacero významných umelcov, medzi inými aj *M. Benka*, *G. Mally*, *M. Schurmann*; zároveň absolvoval štúdium na Filozofickej fakulte UK v odbore Dejiny umenia a archeológia; tvorbu Fabiniho môžeme rozdeliť na niekoľko častí; na počiatku to bol výrazný vplyv Krónovej školy, kde sa ústredným motívom stávali trochu pochmúrne uličky Košíc a Krompách; neskôr sa jeho pozornosť sústredila na prírodné scény, pričom čerpal z prostredia východoslovenského regiónu, predovšetkým veľké *panoramatické* kompozície; okrem prírody výtvarne mapoval aj činnosť človeka v nej, čo vtedajšie oficiálne kruhy charakterizovali ako umelecké zachytenie socialistickej industrializácie a združstevňovania (pozri *sorela*); od polovice 50 rokov sa svojou tvorbou zameril na *Spiš*; jeho prírodné a architektonické krásy sú priam predurčené, aby inšpirovali výtvarníkov; v tom čase sa do jeho tvorby výraznejšie dostávala hra so svetlom, kontrast svetlých a tmavých plôch; okrem toho sa venoval maliarskemu stvárneniu panorámy Vysokých Tatier, Košíc, ale námety čerpal taktiež z Grécka a Talianska; pozri *slovenskí maliari*

J. Fabini: Na brehu Laborca (1952)

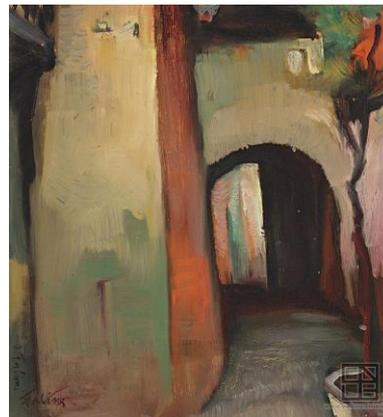
J. Fabini: Vihorlat (1984)

J. Fabini: Krajina pod Dreveníkom (1969)

J. Fabini: Ulička v Levoči (1958)

J. Fabini: Malý dvor

J. Fabini: Za humnami
J. Fabini: Humna

J. Fabini: Melódie všetkých čias

fabion - profilovaný, ale najčastejšie oblý prechod steny a stropu; pozri *pendatív, sférický trojuholník, trompa*;
pozri *architektúra; regence, klenba zrkadlová* (Dudák)

fabionová rímsa - odstupňovaný *fabion*

fábor - čes. výraz pre *stuhu*

1. ozdobná *stuha*
2. základný typ *zástavy*

Fabre François-Xavier - (†1837); francúzsky maliar historických námetov; štúdium začal v Montpellier akadémii umenia, kde strávil niekoľko rokov pred nástupom do štúdia J.-L. Davida v Paríži; Fabre získal popularitu vo Florencii; talianska šľachta a turisti oceňovali jeho eleganciu kresby,

realizmus a presnosť jeho portrétov; táto popularita získala Fabremu miesto vo florentskej akadémii; stal sa učiteľom umenia, zberateľom umenia, a obchodníkom s umením vo Florencii

http://en.wikipedia.org/wiki/François-Xavier_Fabre

F.-X. Fabre: Oidipus a Sfinga (18.-19.st.)

Fabrizio Gentile da - (†1427); taliansky maliar, známy pre svoju účasť v medzinárodnom gotickom slohu; pôsobil na rôznych miestach v centrálnom Taliansku, predovšetkým v Toskánsku; Jeho najznámejšie diela sú jeho *Kľaňanie troch kráľov* (1423) a *Útek do Egypta*; pozri *toskánski maliari, talianski maliari 13.st.*

http://en.wikipedia.org/wiki/Gentile_da_Fabrizio

<http://www.wikiart.org/en/gentile-da-fabrizio/madonna-with-child-and-st-catherine-st-nicolas-and-donor-gentile-da-fabrizio> (prehľad diel)

<https://www.google.sk/search?q=Gentile+da+Fabrizio&espv=2&biw=1858&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CI4BEIkeahUKEwjNmsma84HJAhXBWCwKHWgDDpY>

<http://art-links.livejournal.com/1683145.html?thread=8851913> (slobodné umenia)

https://www.google.sk/search?q=Gentile+da+Fabrizio&espv=210&es_sm=93&tbm=isch&imgil=8MQcqvBkZG15ZM%253A%253Bhttps%253A%252F%252Fencrypted-tbn0.gstatic.com%252Fimages%253Fq%253Dtbn%253AAND9GcSTFR-SAIMIUGajeDrx8WvFgd4-ODXDvxAKR8pIirGqq4wTOY0HWw%253B3200%253B2305%253BstBvdTS8H1P3SM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fcs.wikipedia.org%25252Fwiki%25252FGentile_da_Fabrizio&source=iu&usq=_HbZMhg-HqcknzEUnoXr4plOzw1Q%3D&sa=X&ei=eVUPU_PGO8y_ywOfIIG4Cw&ved=0CC8Q9QEW

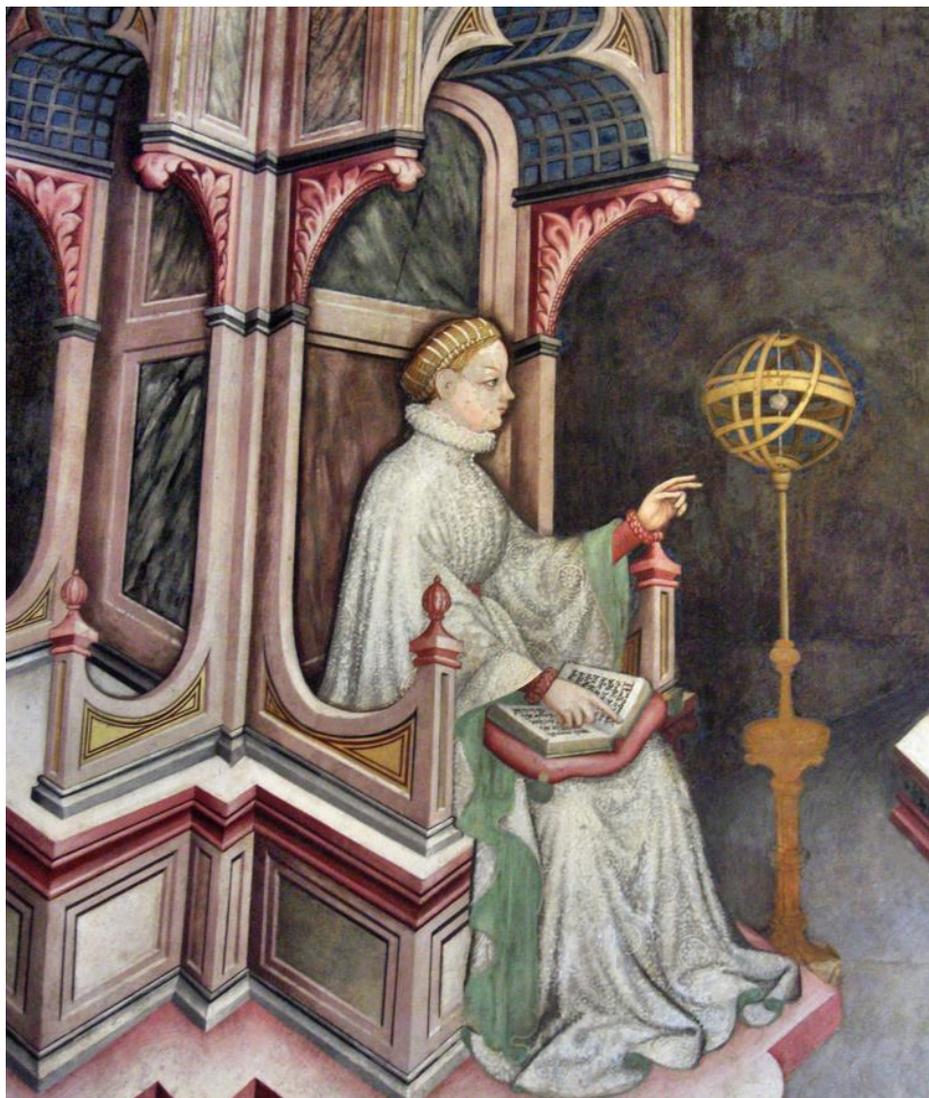
[AA&biw=1858&bih=958#facrc=&imgcr=8MQcqBkZG15ZM%253A%3BstBvdTS8H1P3SM%3Bhttp%253A%252F%252Fupload.wikimedia.org%252Fwikipedia%252Fcommons%252F4%252F47%252FGentile_da_Fabiano_002.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fcs.wikipedia.org%252Fwiki%252FGentile_da_Fabiano%3B3200%3B2305](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/2F47%2FGentile_da_Fabiano_002.jpg)

Gentile da Fabriano: Útek do Egypta (výrez, 1423)

Gentile da Fabriano: Útek do Egypta (1423)

Gentile da Fabriano: Astronómia (freska z cyklu Artes liberales, palazzo Trinci, Foligno, 14.-15.st.)

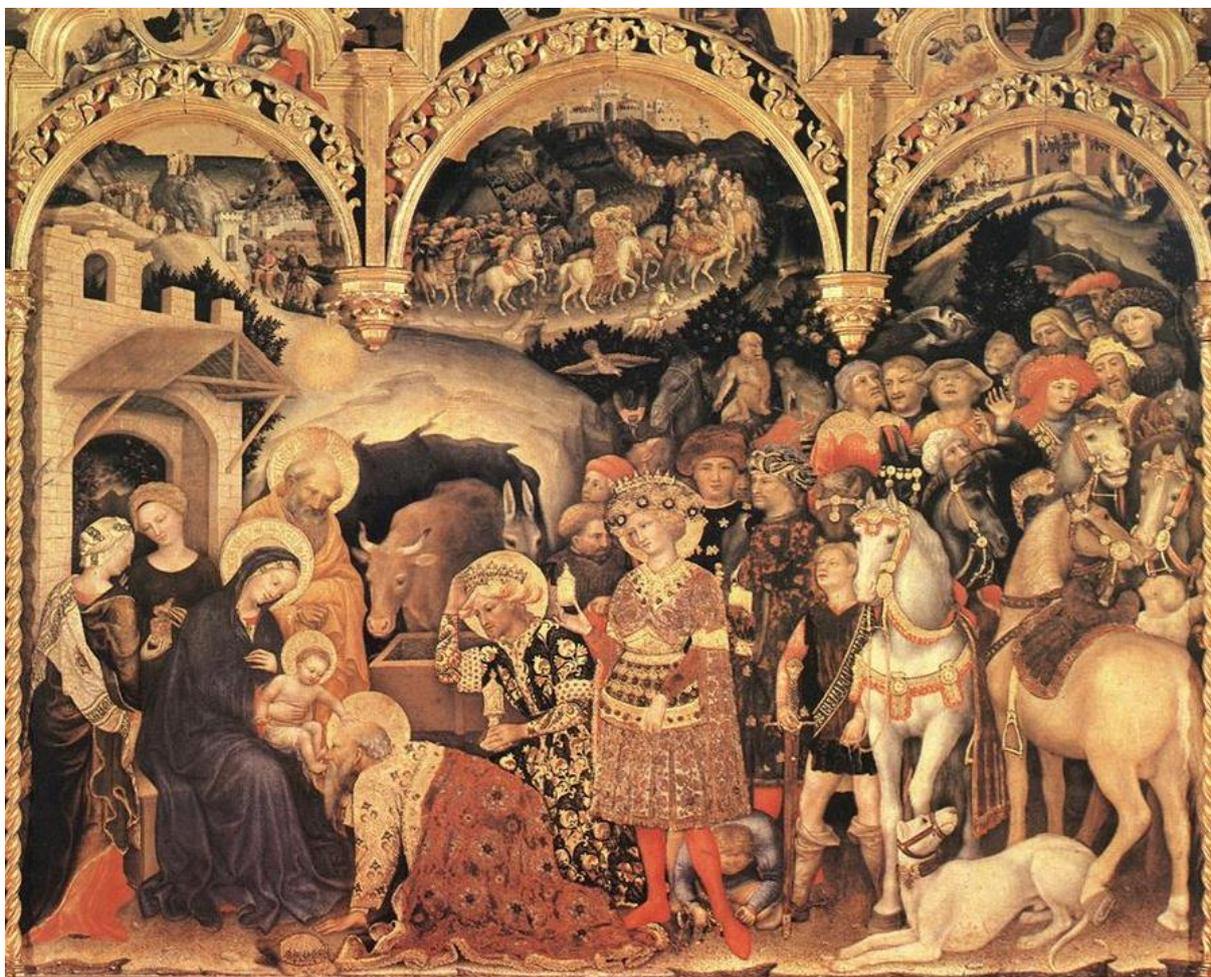
Gentile da Fabriano: Anjel zvestovania (panel z Oltára Quaratesi, 1425)

Gentile da Fabriano: Predstavenie v chráme (panel z Oltára Quaratesi, 1425)

Gentile da Fabriano: Zuzana a starci (14.-15. st.)

Gentile da Fabriano: Klaňanie troch kráľov (1423)

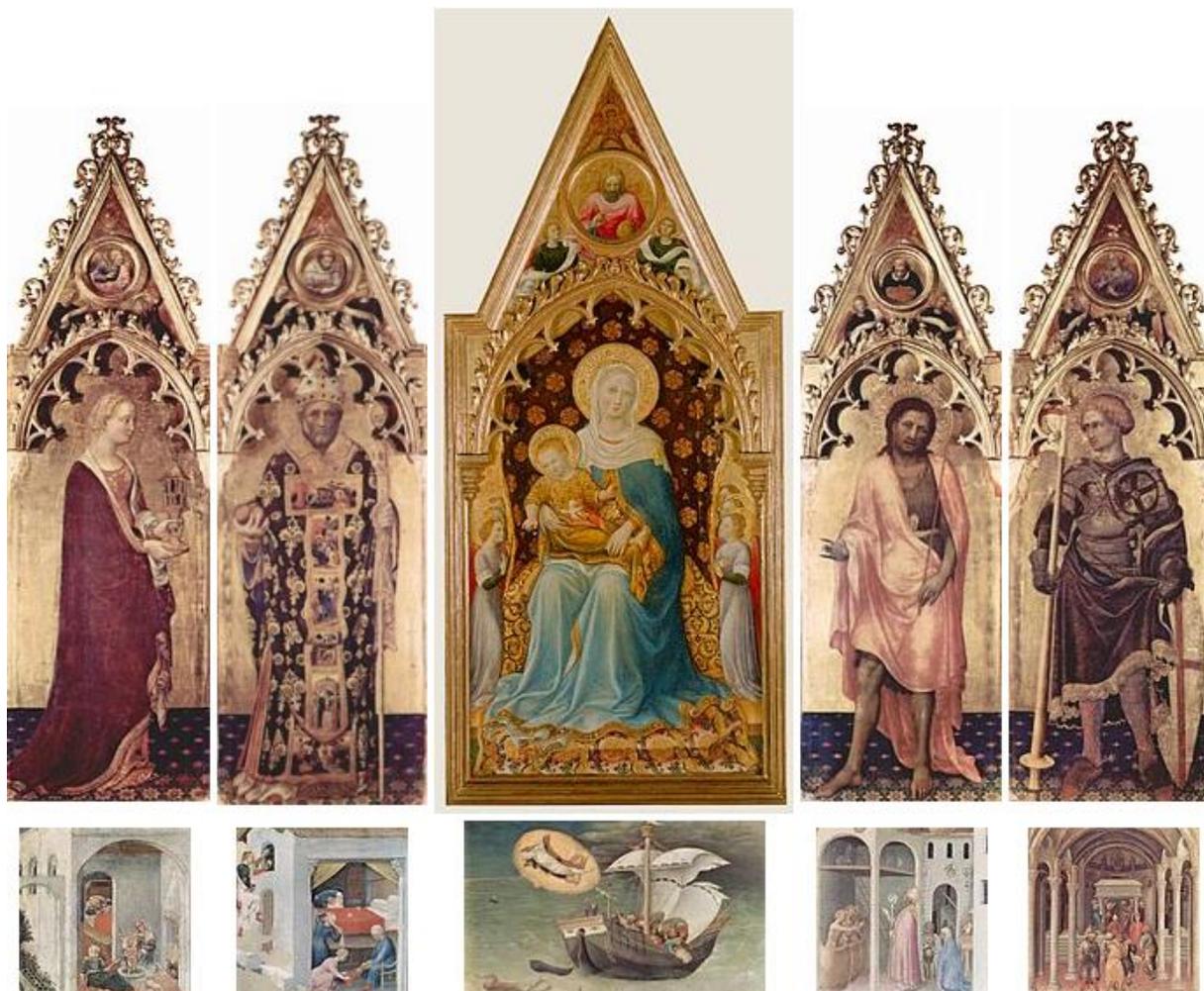
Gentile da Fabriano: Gramatika (freska z cyklu Artes liberales, palazzo Trinci, Foligno, 14.-15.st.)

Gentile da Fabriano: Hudba (freska z cyklu Artes liberales, palazzo Trinci, Foligno, 14.-15.st.)

Gentile da Fabriano: Korunovanie Panny Márie (1420)

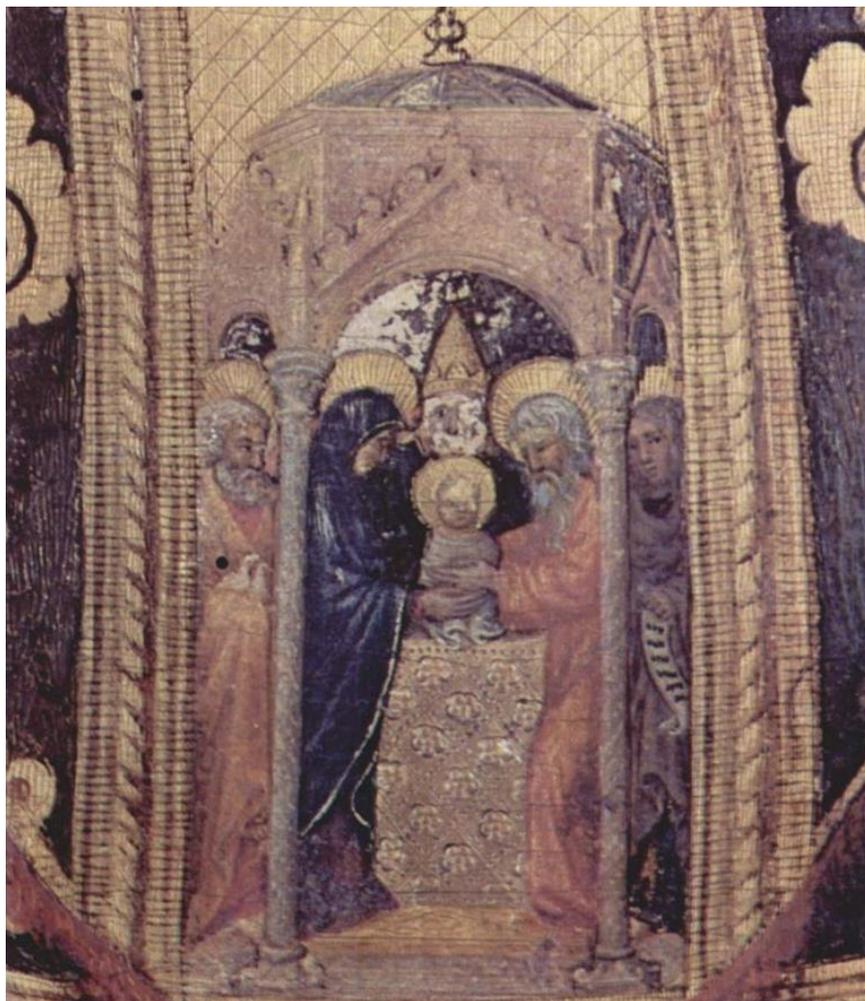
Gentile da Fabriano: Oltár Quaratesi (polyptych, 1425)

Gentile da Fabriano: Zázrak sv. Mikuláša. Mikuláš utišuje búrku (panel z Oltára Quaratesi, 1425)

Gentile da Fabriano: Vraždenie neviniatok (panel z Oltára Quaratesi, 1425)

Gentile da Fabriano: Obetovanie v chráme (panel z Oltára Quaratesi, 1425)

Gentile da Fabriano: Sv. Mikuláš daruje tri zlaté gule chudobným dievčatám (Oltár Quaratesi, 1425)

Gentile da Fabriano: Zázrak pútnikov pri hrobe sv. Mikuláša (predela Oltára Quaratesi, 1425)

Gentile da Fabriano: Stigmatizácia sv. Františka (1420)

Gentile da Fabriano: Madona pokorná (1420)

facie - lat. – „tvár“; pozri *en face*

faccia - tal. *vista, testa*; *miera* organického delenia ľudského tela (pozri *proporčný systém*); daná výškou tváre namiesto výškou celej hlavy; hlava daná výškou tváre + 1/3 (t.j. dĺžka nosa) po temeno; miera má charakter *modulu*, t.j. nie je odvodzovaná od pomerov častí ľudského tela; v sústave *faccia* je výška tváre určujúcou *mierou*, jej násobky stanovujú dĺžku trupu, nôh ap. (významové zdôvodnenie: tvár je zrkadlom ľudskej duše a miestom duchovného výrazu človeka); v byzantskom umení uplatňovaný *modul byzantský*, v antickom umení *modul antický*, založený práve na pomeroch častí ľudského tela

facka - *zaucho*

Facundus Beatus - *Beatus Facundus*

fadó - portugal. – „*osud*“; portugalská melancholická *hudba*, *spev* sprevádzaný *gitarou*; pozri *Portugalsko*; *Melanchólia*

Faetón - gréc. faethon – „žiarivý“; v gréckej mytológii 1.syn boha *Hélia* a *Okeanovny Klymeny*, brat *Heliad*; vyprosil si od otca povolenie riadiť jeho *slniečny voz*, aby preukázal svoj božský pôvod; keď kone zbehli príliš nízko k zemi, slnečná žiara ju spálila; *Gaia*, matka *Zem*, žiadala trest pre Faetóna; aby ďalej nemohol ohrozovať život na zemi, Faetón zasiahnutý Diovým smrtiacim bleskom, vypadol z vozu vo vôd rieky *Eridanos*; Zeus vyvolal potopu, aby uhasil oheň zapálený slnečným vozom; záhube unikli iba *Deukalion* a *Pyrha*; Heliady, ktoré bratovi pripravili záprah a teraz oplakávali jeho smrť, boli premenené na *topole* (*jelše* alebo *javory*) roniace *slzy*, ktoré tuhli na *jantár*; *Kyknos/Cyknus*, príbuzný Faetóna, bol vo svojom žiale premenený na *labuť*, ktorá spieva aj v okamihu svojej smrti; k mýtu sa viazal zvyk z ostrova *Rhodu*, pri ktorom bola Heliovi prinášaná obeť: štvorzáprah zvrhnutý do mora; mýtus najčastejšie zobrazovaný na rímskych *sarkofágoch* z 2.-3.st. po Kr.; mýtus chápaný ako príbeh trúfalosti prekročiť ľudské hranice a trestu za ňu; dotýka sa aj symboliky živlov (oheň, voda); opakuje predstavu svetového požiaru a zániku ľudstva *potopou* (mýtus považovaný za odozvu skutočnej prírodnej katastrofy spôsobenej dopadom meteoritu do rieky *Pád* (oslňujúca žiara, spálená zem, explózia - Diov blesk), ktorý po opadnutí vôd bol sprevádzaný rastom novej vegetácie, predovšetkým rýchlo rastúcich topoľov)

2. jeden z koní z dvojzáprahu bohyně *Eós* (druhý sa volal *Lamos*)
- 3.biely býk, vodca stáda bielych býkov kráľa *Augeia*
- 4.fahký koč; typ športovej *karosérie*

[http://sk.wikipedia.org/wiki/Faeth%C3%B3n_\(mytol%C3%B3gia\)](http://sk.wikipedia.org/wiki/Faeth%C3%B3n_(mytol%C3%B3gia))

H. Goltzius podľa C. van Haarlem: Faeton (rytina zo série Štyri potupy, 1588)

N. Beatrizet podľa Michelangela: Pád Faetona (rytina, 1542)

G. Bernardi podľa Michelangela: Pád Faetona (intaglia v krištále, zlato, lapis lazuli, 1547)

P. P. Rubens: Pád Factona (1604 -1605)

W. Panneels podľa P. P. Rubensa: Pád Faetona Venušina toaleta (lept, 1631)

J. Heintz I: Pád Faetona (1595-1602)

L. Giordano: Pád Faetona (17.st.)

T. de Leu: Faeton (rytina, 16.-17.st.)

N. Bertin: Faeton poháňa slnečný voz (1720)

G. Moreau: Faeton (1878)

Faetusa/Faethusa - v gréckej mytológii: nymfa, dcéra boha slnka *Hélia* a nymfy *Neairy*; spolu so svojou sestrou *Lampetipou* strážila dobytok na ostrove *Trinakii*; čriedy pozostávali zo siedmich čried kráv a siedmich čried baranov po 50 kusoch; boli symbolom tristo päťdesiatich dní a nocí (mesačný rok Grékov mal 50 týždňov po 7 dňoch); pozri *kalendár grécky*

Fafner - vo Wagnerovom *Prsteni Niebelungov* meno draka *Fafnira*, na ktorého sa premenil obor Fafner; zabil ho *Siegfried* mečom *Nothung* a získal tak jeho zlatý poklad a čarovný prsteň; z dračej krvi, ktorú ochutnal, obdržal schopnosť rozumieť reči vtákov; pozri *prsteň Niebelungov (magický)*

<http://walkurepedia.wikia.com/wiki/Fafner>

A. Rackham: Fafner stráži zlatý poklad (ilustrácia k Prsteňu Niebelungov, 1911)

Ar. Rackham: Siegfried zabíja draka Fafnera mečom Nothung (ilustrácia k Prsteňu Niebelungov, 1911)

Ar. Rackham: Alberich a Mime sa hádajú nad Fafnerovým mŕtvym telom (ilustrácia k Prsteňu Niebelungov, 1911)

Fafnir - tiež Frænir; v *severskej mytológii* syn trpasličieho kráľa *Hreidmara* a brat *Regina*, *Lyngheiðr*, *Lofnheiðr* a *Otra*; potom, čo bol ovplyvnený prekliatím *Andvariho* magického prsteňa (pozri *Andvariho prekliatie*) Fafnir zabil svojho otca, premenil sa na draka a napokon bol zabitý *Sigurdom* (pozri *Siegried*); v islandskej **Volsunga sága** (neskoré 13.st.) je Fafnir škriatkom s mocným ramenom a nebojácnu dušou; stráži otcov dom trblietajúci sa zlatom a blikajúci drahokamami; je najsilnejší a najagresívnejší z troch bratov; pomstychtivý *Regin* vyprával *Sigurdovi*, ako bohovia *Odin*, *Loki* a *Hœnir* zabil jeho brata *Otra* premeneného na vydru a vošli do domu kráľa škriatkov *Hreidmara*; keď *Hreidmar* a jeho zostávajúci dvaja synovia videli, čo sa stalo, chytili bohov a držali ich v zajatí, kým *Loki* nezíska výkupné; tým malo byť zlato, ktoré vyplnilo *Otrovu* vydriu kožu a zvonku ju tiež pozlátilo; aby *Loki* splnil úlohu, chytil do siete škriatka *Andvari* a prinútil ho odovzdať všetko svoje zlato aj magický prsteň *andvarinaut*; škriatok však prsteň prekliat, aby každého, kto prsteň vlastnil stretlo nešťastie; Fafnir potom zabil *Hreidmara*, aby mal všetko

zlato pre seba; stal sa veľmi zlý a chamtivý a odmietol sa podeliť s Reginom; premenil sa na draka (alebo hada), odišiel na púšť, aby strážil svoj poklad; do zeme vydýchol jed, takže každý cítil v srdci hrôzu a neodvážil sa k nemu priblížiť; Regin poradil Sigurdovi, aby vykopal jamu, do ktorej by nastrážil svoj meč *Gram* (pozri *Ridill*); až Fafnir pôjde k vode a polezie cez jamu a meč sa mu zapichne do srdca; Regin sa ukryl, lebo sa bál, ako všetko dopadne; ako Sigurd kopal, objavil sa boh *Odin* v podobe starého muža s dlhými fúzmi a poradil mu, aby vykopal väčšie zákopy a neutopil sa v dračej krvi; keď sa Fafnir objavil, Sigurd ho bodol do ľavého ramena a zabil; zomierajúci drak chcel vedieť meno toho, kto poslal jeho vraha a keď sa dozvedel, že jeho vlastný brat Regin, predpovedal, že Regin spôsobí smrť aj Sigurdovi; varoval ho, že každému, kto zlatý poklad vlastní, je súdené zomrieť; Sigurd odpovedal, že všetci raz musia zomrieť tak ako tak a že je dobré byť v deň svojej smrti bohatý, a preto si zobral bez strachu zlato; chamtivý Regin plánoval Sigurda zabiť a získať zlato pre seba; keď však spolu piekli Fafnirovo srdce, Sigurd ochutnal jeho krv a získal schopnosť rozumieť reči vtákov; tak sa dozvedel od Odinových vtákov (pozri *Huginn a Muninn*), že Regin plánuje jeho smrť; preto mu odrezal hlavu mečom *Gram*; niektoré verzie o Fafnirovom zlatom poklade spomínajú meč *Ridill* a *Hrotti*, *helmu hrôzy* a zlatú drôtenú košeľu; vo Wagnerovom opernom cykle *Prsteň Nibelungov* (1848-1874) vystupuje Fafnir ako obor Fafner, *jötunn* a brat *Fasolta*; spolu postavili pre *Wotana* hrad *Valhalu*, za čo mali sľúbenú bohyňu *Freiu*; Fasolt ju chce pre jej krásu, Fafner pre zlaté jabĺčka, ktoré zabezpečujú bohom večnú mladosť; dúfal, že zbaví *Asov* ich moci; aby sa *Wotan* nemusel *Frey* vzdať, sľúbil im poklad škriatka *Albericha*, ktorý zahrnoval aj magický prsteň a prilbu neviditeľnosti *Tarnhelm*; Fasolt si vezme magický (ale *Alberichom* prekliaty) prsteň a okamžite je zavraždený *Fafnerom*; *Fafner* sa premenil na draka a napokon je zabitý *Siegfriedom*, ktorého viedol *Alberichov* brat, škriatok *Mime*; pozri *draky*, *európske draky*, *fiktívni kríženci človeka a hada*, *fiktívne premeny bytostí*, *prsteň Nibelungov (magický)*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Fafnir>

Ar. Rackham: Fafner a Fasolt odvádzajú Freiu (ilustrácia z Prsteňa Niebelungov, 1910)

Fahua - doslovný preklad „zarámovaný vzor“ alebo „regulovaný dekór“; tento štýl výzdoby na *kameniny* a *porcelánu* pripomína techniku *cloisonné*; pri výzdobe fahua keramiky sa používa tenká vyvýšená dvojité čiar z engoby, ktorou sa načrtne vzor; neglazovaný porcelán sa vypáli na nízkej teplote (1000°C) a potom je nanosený *smalt* do jednotlivých polí ohraničených líniami; obrys línii slúži na nanosenie lakov rôznych farieb; črep pokrytý súvislou vrstvou engoby poskytuje dobrý povrch na použitie lakov; vzhľadom k tejto technike, fahua výrobky sú považované za keramickú verzia *cloisonné*, kde sú konštrukčné prvky oddelené medenými drôťmi; termín fahua odkazuje na čínske výrobky hrubou výzdobou alkalickými glazúrami vo farbách hlbokéj modrej, tyrkysovej, fialovej, zelenej, žltej a bielej; Fahua výrobky sa vyrábali v 14.st., a to tak v provincii Shanxi v severnej Číne, tak a v južnej Číne, pravdepodobne v Jingdezhen, kde boli cisárske pece; Fahua keramiky zastupujú zvyčajne črepníky, široká škála nádob určených pre záhradné posedenia, vínné poháre a vázy; štýl sa najprv objavil v keramike a kamenine provincie Šan-si počas dynastie Yuan (niektorí veria, že počas dynastie Song); ranej vzorky sú vzácne; Jingdezhen provincii Jiangxi začal robiť Fahua porcelánový tovar počas dynastie Ming, v čase vlády cisára Xuande (1426-1435); pôvodná keramika fahua zmizla, za vlády poslednej čínskej dynastie Qing (1644 do 1912), keď došlo k rozvoju dekoratívneho porcelánového priemyslu počas 20.st.; existujú dva typy Fahua keramiky, severný a južný; je ťažké určiť, ktorý prišiel ako prvý, pretože oba sa začali

objavovať v období dynastie Jüan (1271-1368) v približne v rovnakom čase; výrobky zo severu patria ku kamenine vypaľovanej za nízkych teplôt; obvykle sú pokryté bielou vrstvou *engoby*, zvyčajne majú ľahko zničiteľnú glazúru, ktorá stratila ružovo béžovú alebo hnedožltú farbu, čo je spôsobené nízkou teplotou pri vypaľovaní; hlavnými prísadami glazúry boli alkalické soli a liadok; výrobky zrejme neboli určené pre každodenné použitie; produkty z juhu boli vypaľované za vyšších teplôt; mali glazúru s nižším obsahom olova, ktorá bola vypaľovaná pri vyššej teplote, dobre priľnula k telu nádoby a neodlupovala sa; tovar bol z porcelánu namiesto kameniny; obidva typy, južný aj severný mali vypuklý a vykrajovaný povrch a zarámovaný vzor; charakteristickú farebnosť tvorila paleta bola tyrkysová, atramantovo modrá, oranžová žltá, baklažánová, fialová, smaragdovo zelená a biela; pozri *čínska keramika, smalt na biskvite*

<http://gotheborg.com/glossary/fahua.shtml>

<https://www.google.sk/search?q=fahua&espv=2&biw=1849&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwiFhdnAxNTKAhXCUhQKHVRTAVcQsAQIJA>

Fahua váza s vtákom a kvetinami (neskorá dynastia Qing, 19.st.)

Fahua váza s kvetinami a volavkami (dynastia Ming, neskoré 15.st.)

Fahua nádoba s pivóniami, pávom a skalami (dynastie Ming, 1368-1644)

Strážny lev karašiši (Fahua keramika, dynastie Ming, 1368-1644)

Faidra - v gréckej mytológii dcéra *Mínoa* a *Pasifaie*, sestra *Ariadny*, *Deukaliona*, *Androgea*; manželka *Thésea*, ktorá sa zaľúbila do svojho nevlastného syna *Hippolyta*; keď odmietol jej lásku, krivo ho obvinila z krvsmilstva pred *Théseom*; potom, čo bol *Hippolyt* zabitý, spáchala samovraždu

<http://it.wikipedia.org/wiki/Fedra>

Faistos - staroveké mesto na južnom pobreží *Kréty*; nad messarskou nížinou odokryté zručiny paláca (poč.2.tis.-15.st.pr.Kr.); centrálné nádvorie obklopené obytnými miestnosťami, trónnou sálou a svätyňou, terasy spojené schodiskami; najznámejším nálezom je disk s *hieroglyfickým* textom; pozri *Knossos*, *palácové obdobie*, *tzv.palácový štýl*, *mínojské umenie*, *krétsko-mykénska kultúra*

fait - pozri *graffiti*

Fajákovia - v gréckej mytológii blažený národ, ktorému vládol kráľ *Alkinoos*; pri brehoch ostrova Fajákov stroskotal *Odyseus* a našla ho kráľovská dcéra *Naussikaá/Nusika*; porovnaj *grécke kmene*

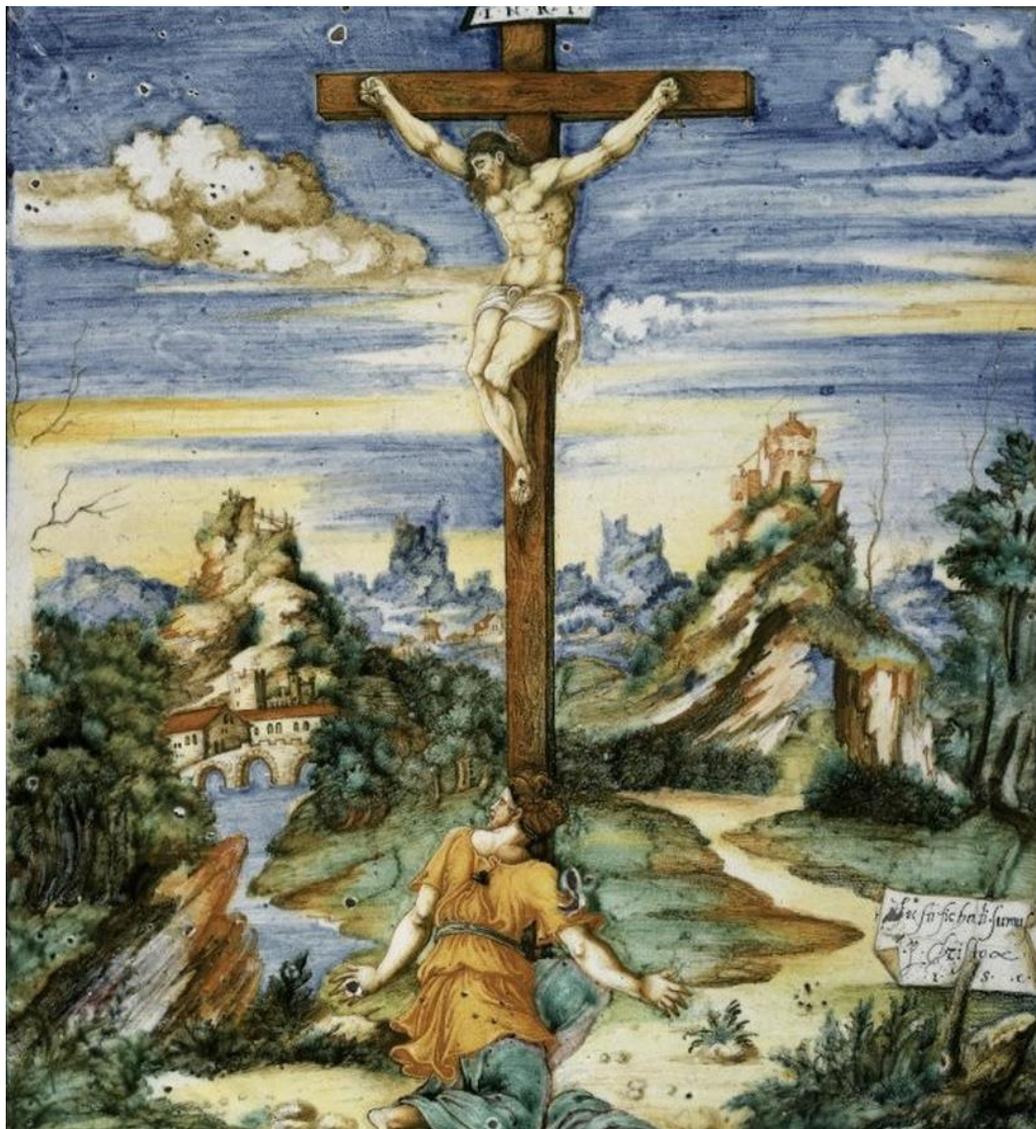
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Odyseia>

fajansa - franc.; od mena mesta Faenza (talianske hrnčiarske mesto; pozri *F. Mezzarisa*) známe farebnými výrobkami potiahnutými cínovou *glazúrou* pri ostrom vypaľovaní; pálená pórovitá hlina, vypaľovaná pri 800-900 stupňov Celzia, polievaná bielou nepriehľadnou alebo farebnou *glazúrou* maľovanou farbami za následného vypaľovania pri teplote asi 1 100 C, čím sa dosahuje kvalitný lesklý povrch; v priebehu vývoja sa objavujú okrem ciničitej glazúry aj kombinované ciničito-olovnaté a rozširuje sa farebná paleta o pripaľované *musľové* farby; technológia známa už od 4.tis. pred Kr. v Egypte a *Mezopotámii* (glazované obklady), neskoršie v Číne oblasti Indu; od 2.tis.pred Kr. rozšírená po celom *Prednom východe*, v Iráne obohatená užívaním *listru*; v *stredoveku* cez severnú *Afriku* a Katalánsko rozšírená do Európy; 15.st. a svoje meno dostáva podľa mesta Faenzy v *Taliansku*; v 17.st. vyniká najmä *Delftská fajansa* a *Rouenská fajansa*; v severnej Európe, sa prvýkrát objavuje vo Francúzsku (Luneville, Nevers, Rouen, Moustiers, Marseille) a Holandsku, v blízkosti holandského mesta Delft, a neskôr aj v Nemecku a ďalších krajinách, vrátane Poľska; v 18.st. fajansa vytlačená nemeckým *porcelánom* a anglickou *pórovinou* (*Derby*, *Chelsea*, *Höcht*, *Frankenthal*, *berlínsky porcelán*); tie isté výrobky sa dnes nazývajú *majolika*, podľa pôvodných

talianskych nádob v *maurskom* slohu, vyrábaných na ostrove Majorka; pozri *habánska keramika*, *cache-pôt*, *Rouen*

<https://www.lacma.org/faience-and-soft-paste-porcelain>

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Fajans>

F. Mezzarisa podľa F. de Rossi: Ukrižovanie (cínová glazúra na fajanse, 1541-1546)

T. Yepes: Zátišie (1650)

T. Yepes: Štyri vázy s kvetami vo výklenku (17.st.) fajansa

fajansa Delftská - Delftská fajáns

fajansa Rouenská - Rouenská fajansa

Fajjúm - Beliana: egypt. Šedet; gréc. Krokodailpolis; arab. Al Fayúm; mesto v severnom Egypte juhozápadne od Káhiry v Líbyjskej púšti v oáze Fajjúm; s chrámom krokodílieho božstva *Sobeka*
pozri *koptské umenie*

fajjúmska enkaustika - enkaustika fajjúmska

fajjúmska kultúra - egyptská *eneolitická* kultúra z 2.pol.5.tis.pr.Kr. pomenovaná podľa pravekého sídliska *Fajjúmu* v preliačine (1800km², až 45m pod hladinou mora) na juhozápad od Káhiry; v staroveku sídlo *faraónov* v historickej dobe najmä počas 12.dynastie; pozri *egyptské umenie*, *pyramída*, *Lišt*

fajjúmske múmiové portréty - múmiové portréty, podobizne zomretých, egyptské *rituálne* portréty najmä z 1.-4.st. z *Fajjúmu* (maľované *enkaustikou* na plátne alebo doštičkách), v ktorom grécka kolónia prevzala egyptský zvyk *balzamovania* mŕtvych už v čase *helenizmu* (helenistické a rímske obdobie *egyptského umenia*); sú zatiaľ najstarším dokladom portrétneho maliarstva (pozri *Baleka: portrét*); pozri *maliarstvo egyptské*, *ikona*, *múmiové portréty/múmiové masky*; *tempera* (www)

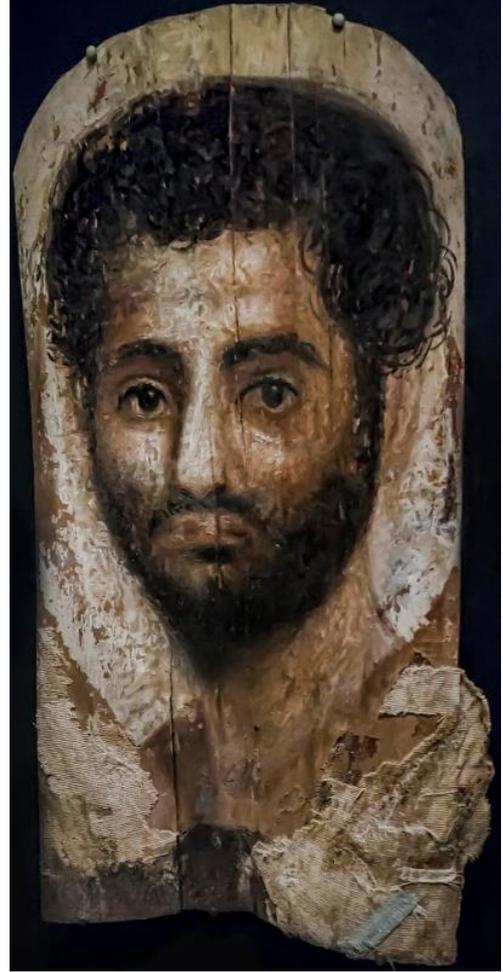
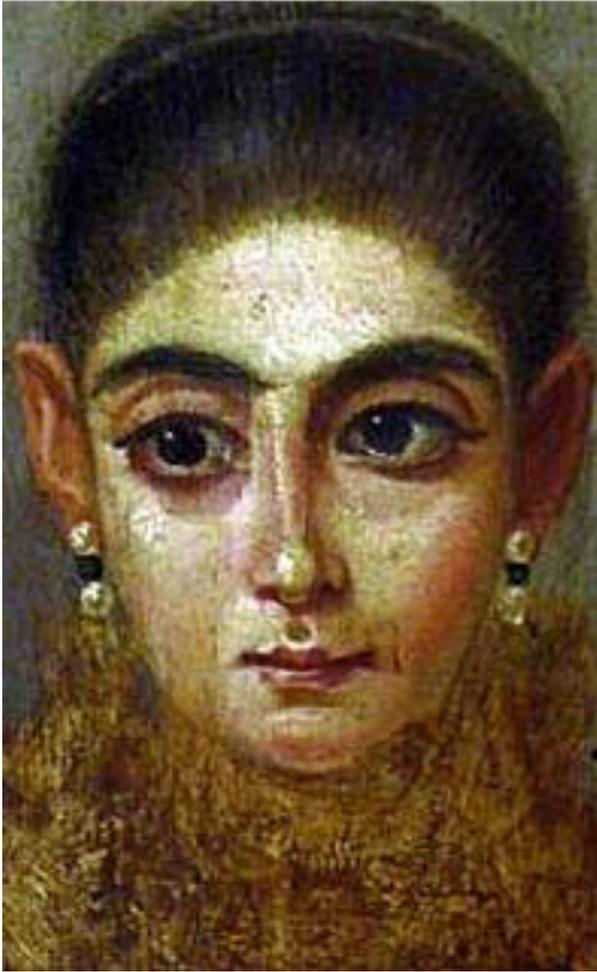
a) na drevených doskách, vsadzované do zavinutých *múmií*; nahrádzali plastické portréty na *sarkofágových* múmiách; pozri *maľba tabuľová*

b) obinadlá s podobizňou mŕtveho ako boha *Usíreva*

c) v technike *enkaustiky* z *alexandrijskej školy* 1.-2.st., známe svojím realizmom a pokročilým *iluzionizmom*

https://sk.wikipedia.org/wiki/William_Matthew_Flinders_Petrie

https://www.google.sk/search?q=enkaustika&espv=2&biw=1854&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&sqi=2&ved=0ahUKEwi8mdrKxczMAhWJtxoKHbC-D-gOsAQIGQ#tbn=isch&tbs=rim%3ACsXfGxjug4-IjgKoNxYSIpCBy4TFMsSWHmxT_1QU5FYylpzaCzpRcdQ5dEd9wWq2jv1Si9Spn8fxuLgGDnPj7Xy1JCoSCQqg3FhIikIHEYrDIMmo32yyKhIJLhMUyxJYebERNnRtjA_1ODfoqEglP9BtkVjKWnBFTt4nyrHxdRSoSCdoLOIFx1DI0Ea-i5RvNhO8FKhIJR33BaraO-VIRt9tnFEuV5_1gqEgmL1KmfX_1G4uBHbEbpJSD-jQSoSCQYOc-PtfLUkEbG-j7i1SQFy&q=encaustic

Portrét ženy (enkaustika na dreve, Fajjúm, Egypt, 2.st.)

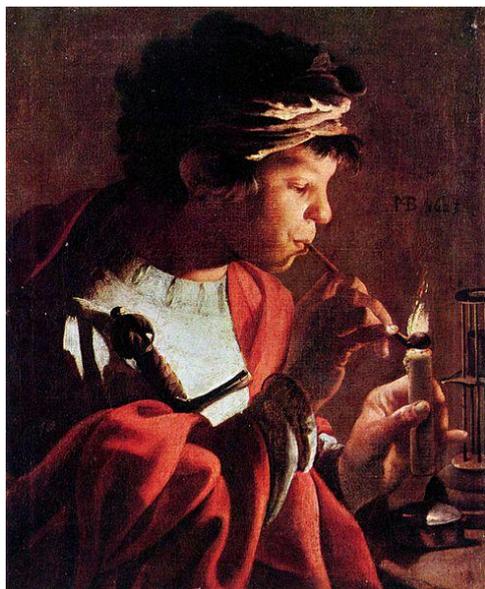
Portrét muža rímsko-egyptského pôvodu (enkaustika na dreve, Fajjúm, Egypt, 140-160)

Fajjúmska múmia

Fajjúmsky papyrus - pozri *Knihy rakiev*
fajka, fajčiar - čes. *dýmka*; pozri *kalumet 2*

https://www.google.sk/search?q=Michele+Garinei:&espv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&imgil=uVH5uP9_vpQAAM%253A%253Br7vZPjs1JgpquM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.artvalue.com%25252Factionresult--dudovich-marcello-1878-1962-it-alberi-1862625.htm&source=iu&pf=m&fir=uVH5uP9_vpQAAM%253A%252Cr7vZPjs1JgpquM%252C_&usg=__ulhfV8lwyfSFP8rQIBMs1gDEFh0%3D&dpr=1&ved=0CCwQyic&ei=uCIJVbyeJ4HmsgHJz4GoDQ#tbn=isch&tbs=rimg%3ACbTrW3e6VNaTIjjE97jhRhQYAKywI3x4dLIXFeE5x8IZkEh1aKGRXIl_12TznSYCbL-NdX4NiqJS0tRfpbuvpmvP8qCoSCcT3uOFGFBgAEYNwkMuTaMIFKhIJrLajfHh0uVcRVJ_1H8r3Lo-0qEgkV4TnHyVmQSBGkMpRfojkG6CoSCXVooZFeWX_1ZES-izgyvB82jKhIJPOdJgJsv410RBzH1Kno9NPoqEglfg2KollS1FxEwEzZh086ETioSCelu6-ma8_1yoEQuQp7IeD15_1&q=Michele%20Garinei%3A

H. J. Terbrugghen: Chlapec s fajkou (1623)
G. de La Tour: Fajčiar (1646)

J. van Craesbeeck: Fajčiar (tronie, 17.st.)
A. Brouwer: Fajčiar (tronie, 1632-1635)

D. Teniers Ml.: Starý fajčiar (17.st.)

J. Cossiers: (1626)

J. Cossiers: Fajčiar (17.st.)

A. Brouwer: Fajčiar (1630-1638)

A. Brouwer: Fajčiari (tronie, 1636)

D. Teniers ml.: Fajčiar (17.st.)

Q. Boel II.: Fajčiaca stará žena (1690)

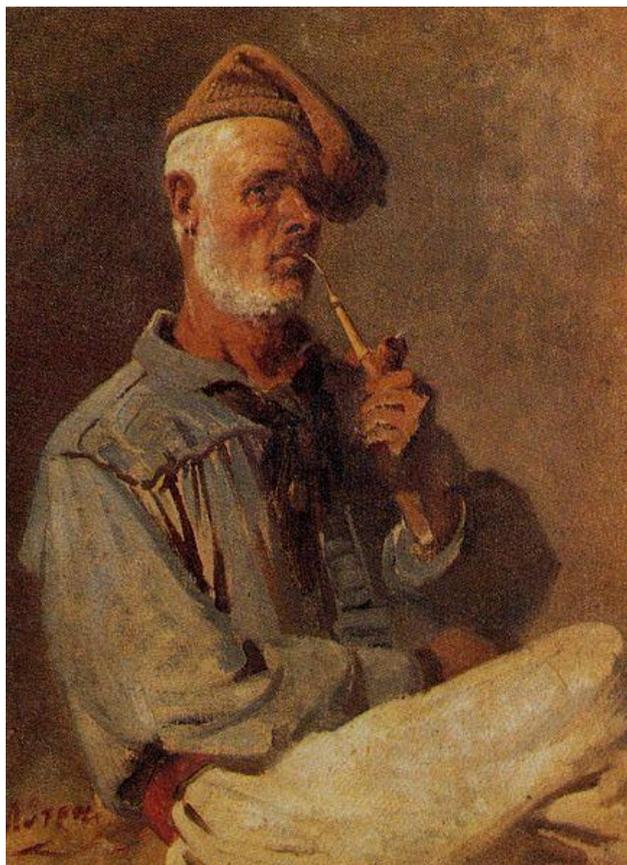
G. Ceruti: Fajčiaci muž v orientálnom habite (1740)

E. Manet: Fajčiar (1866)

P. A. Renoir: Po obede (1879)

N. Lytras: Fajčiaci námorník (19.st.)

F. Defregger: Sedliak s fajkou (19.st.)

F. Defregger: Tirolský sedliak (1880)

M. Garinei: Portrét muža s fajkou (19.st.)

F. Defregger: Portrét tirolského sedliaka (19.st.)

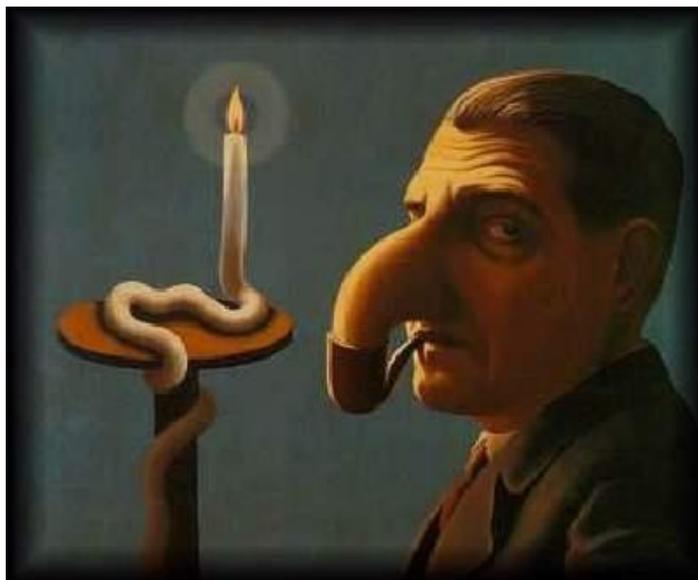
H. Daumier: Dvaja muži pri stole (1856-1860)

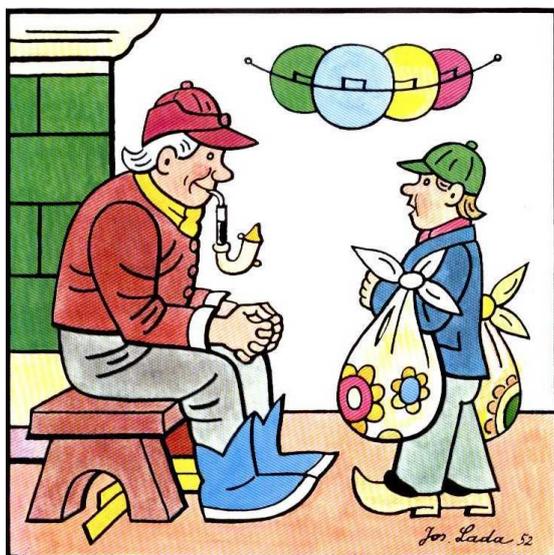
J.-B. Carpeaux: Fajciar (1863)

R. Magritte: Toto nie je fajka (1948)

R. Magritte: Filozofická lampa (1936)

J. Lada: Dědečku, dědečku koleda (zinkografia, ilustrácia k riekanke, 1952)